

kan tage baade det ene og det andet. Jeg har bragt Sagen paa Bane i Komiteen, og det har været sagt mig, at i Stemmeretsparagrafen stod det intet om fast Bopæl, men man har villet slutte af en følgende Paragraf, at fast Bopæl udfordres. Denne § giver Regler for, at Magistraten i Byerne og Presten og Fogden paa Landet skal føre Mandtallet over de stemmeberettigede Indvaanere, og saa anfører man, at om det end ikke siges i den ene Paragraf, at Betingelsen er, at de skal have fast Bopæl, saa er det dog forudsat i den anden Paragraf, at de skal være "Indvaanere", og saa hedder det endvidere, at Indvaanere er ikke bare dem, som er Indvaanere i Diebliffet, men kun den, som er fast Indvaanere. Det faar overlades til Herrerne at klare dette. Jeg har for mine Komitekolleger i Majoriteten antydet, at jeg vilde bringe dette frem her, forat man kunde høre, hvad de havde at sige til det. Jeg tilstaaar aabent, at jo mere jeg tænker over det, jo vanskeligere stiller det sig for mig at faa ud den Ting, at man af Reglerne om Mandtal skal kunne berigtige Reglerne om Stemmeret, og det især naar Forslag er fremsat baade med og uden Bestemmelse om fast Bopæl, og det er tydeligt, at de, som har stillet de forskjellige Forslag, maa have haft hver sin Mening derom. Jeg tror altsaa, at vi gaar ind til den Grad, at vi giver fuld Stemmeret til enhver Omstreifer, jeg tror, vi giver fuld Stemmeret til enhver Vætter, og jeg tror, vi giver fuld Stemmeret til enhver Mand, som den ene Dag gaar paa Gaden og tigger og den næste Dag sidder paa Tvangsarbejdsanstalten for Vættleri, naar han blot passer sig for, at han ikke gaar til det offentlige Fattigvæsen og beder om Understøttelse — og dette, tror jeg, er Regler, som er aldeles urimelige. Foruden disse, som er extreme Tilfælde, om hvilke jeg er forberedt paa, at man vil sige: Herregud, er det værdt at regne med disse, det er da smukt, kristeligt og ret og billigt ogsaa mod disse, fordi om de nu har forset sig lidt, fordi om de ikke er videre gode til at stille med sine egne Anliggender, saa kan de dog være med at afgjøre Statens Anliggender. Jeg deler ikke den Mening —, men foruden disse har vi hele den Klasse, som, omend ikke funket saa dybt, dog er i sit private Liv lidet flittede til at styre sig selv, og som ikke opnaar Stemmeret efter de nuværende Stemmeretsregler, fordi de selv ikke kvalificerer sig dertil; — jeg tror heller ikke, at de er kvalificerede til at være med at styre Landets Anliggender. Jeg kan ikke finde, som ogsaa udhævet i Mindretallets Votum, at der kan siges at være nogen væsentlig Trang til en Stemmeretsudvidelse for Diebliffet; thi der er, som Komiteminoritetens Indstilling viser, saa mange, som ikke benytter sin Ret som Stemmerets-kvalificerede til at komme ind i Mandtallet. Jeg kan ikke fatte eller forstaa, hvorledes det skulde kunne forudsættes, at de, som var udenfor og ikke havde Betingelserne, at de skulde have nogen for-

færdelig stærk Trang, naar de, som har Betingelserne, ikke i større Udstrækning — det er ca. 20 pCt. af de Stemmeberettigede, eller 25 pCt. tror jeg næsten, det er — benytter sig af sin Ret. Jeg kan heller ikke være af den Formening, at det skulde være nødvendigt at give almindelig Stemmeret her hos os for at berolige den Gjæring, som skulde være i de lavere Lag osv. osv. Jeg tror ikke, der er noget af den i politisk Henseende, jeg tror nok, der kan være endel i økonomisk, men ikke i politisk. Heller ikke har jeg seet, at det har hjulpet noget Sted; thi man har almindelig Stemmeret netop i de Lande, hvor den politiske Gjæring i de lavere Klasser er allerstærkest, og den er ikke blevet det mindste mindre ved Indførelsen af almindelig Stemmeret. Jeg skal for Diebliffet indskrænke mig til dette, idet jeg henviser til Mindretallets dissenterende Votum og stemmer overensstemmende med dette.

**Saafvitne (Komiteens Ordfører):** Den sidste ærede Taler begyndte med, at Komiteens Majoritet havde gaaet ud fra, at denne Sag var en afgjort Sag, at der ikke skulde staa tilbage noget at gøre i denne Sag. Det har Komiteen aldeles ikke sagt; men hvad den har sagt i sin fortsatte Indstilling, det er, at Sagen er udebatteret. Den har sagt, at der har været talt og skrevet saameget om denne Sag, at nogen større skriftlig Udrædning i en Indstilling ansaa man ufornudden, og der kunde vel heller ikke være større Hjælp i at skrive en stor Bog og derved drage sammen alt det, som havde været skrevet og sagt om denne Sag før — det vilde blive et Opus, som vist var lidet haandterligt. Jeg tilbageviser derfor den Udtalelse, at man har anseet Sagen for en afgjort Sag, og at man skulde have gaaet ud fra, at hver Mand i denne Sal var forbundet til at stemme paa den Maade, som Komiteens Majoritet mente var den rigtige. Det har slet ikke været Meningen, og jeg synes, det er altså letvindt at debattere ud fra en Forsætning, som ikke er tilstede. Saa udtalte den ærede Repræsentant, at Valgudfaldet kunde være blevet noget andet, end det nu blev, og det, som man fik, var ikke noget at lide paa. Ja, jeg ved ikke rigtig, hvad der skal svares paa det. Det er med det som med ethvert andet Valg, at det kunde have faaet et andet Udfald; men Tingen er, at Valget har haft det Udfald. Det er en Kjendsgjerning, at Valget har haft det Udfald, og der kan ikke blive Spørgsmaal om, hvilket andet Udfald Valget muligens kunde have haft, og hvad Resultatet da kunde være blevet. Det er en kjendt Sag, at det, som her er paa Tale, er slet ikke nogen ny Sag. Spørgsmaalet om almindelig Stemmeret har foreligget til Behandling i en lang Aarrække, og Valgerne udover Landet kjender det saa inderlig godt. De forskjellige Forslag har foreligget trykte for Almenheden, denne har læst og studeret dem saa godt, som de har villet, og alligevel gaar man hen og siger, at det ikke er paa

Stemmeretten man er valgt, men paa mange andre Ting. Ja, det er vist saa, at vi har mange andre Ting at forhandle og afgjøre her paa Stortinget, men Stemmeretten er dog en væsentlig Ting, en væsentlig Del af Programmet, — det tror jeg ingen skal kunne benægte, aldeles ikke. Jeg tror det lidet ngtter at procedere paa den Ting. Saa talte den ærede Repræsentant om Menneskerettigheder, — selve Flertallet i Komiteen har maattet berøve endel Mennesker disse Menneskerettigheder. Ja, Komiteens Flertal har ikke kaldt Stemmeret en Menneskeret, den har ikke brugt det Udtryk, og jeg mener, at man heller ikke kan bruge dette Udtryk om Stemmeret, — den er ikke en Menneskeret, men en Borgerret — og at Stemmeret som enhver anden Ret maa have en rimelig og fornuftig Begrænsning, det er ingen i Tvil om. Spørgsmaalet er bare, hvor den skal ligge. Komiteens Flertal har i Lighed med saa mange andre ment, at Stemmerettens Begrænsning skulde ligge i økonomisk Selvhjulpethed. Rignignok ser jeg, at den ærede Repræsentant fra Fredrikshald siger i Minoritetens Indstilling, at i 1884 var der ikke Tale om Selvhjulpethed hverken i Indstillingen eller i Debatten, Begrebet Selvhjulpethed findes hverken i Komiteens Indstilling eller i Debatten. Nei, det er nok saa rimeligt. Da gik man nemlig ud fra et andet Udgangspunkt, da var det Censurforslagene, hvorom der var Tale. Derom dreiede Debatten sig. Nu dreier det sig ikke derom. Dengang sagde man, at det Forslag, som da var fremme, tog man som et Gjennemgangsled; vi tager det, sagde man, fordi vi tror, det er det eneste, som vi for Dieblicket kan saa gennemført, og det er et Skridt frem. Johan Sverdrup, der i 1884 sad som Ministerpræsident, han sagde: "Udviklingen vil føre i Retning af stadig Udbvidelse af Stemmeretten, indtil Kredsen af alle myndige Mænd er indtagne under de Stemmeberettigedes Tal." Det var Statsministerens Ord dengang, og han sagde videre: "Det bryder Banen for videre Udviklinger af Stemmeretsreglerne." Det var ikke Meningen, at de var afsluttede, men det var et Skridt frem. Hr. Ovam, den nuværende Justitsminister, som ved Leiligheden havde Ordet, han siger: "Jeg erklærer ligefrem, at det Forslag tilfredsstiller mig ikke. Det er ikke en saa stærk, saa fyldestgørende Udbvidelse af Stemmeretten, som jeg tror, der behøves". Hr. S. Nielsen sagde: — da maatte det nærmest være at betragte som en Reform kun beregnet paa Nutiden og en ganske kort Fremtid." Det var klart nok, at der kunde ikke være Tale om almindelig Selvhjulpethed, men paa samme Tid viser det ogsaa, at man var sig klart bevidst, at man bare gjorde et Skridt, som kun skulde gjælde en kort Tid, og dengang var ikke den ærede Repræsentant fra Fredrikshald saa særdeles vel tilfreds med de Stemmeretsregler. Han sagde: "Jeg kan for mit Vedkommende ikke tillegne mig den Overbevisning, at det skulde være

rigtigt at indføre Stemmeretsregler, der opretholder de største Misligheder, som Nationen har lidt under, Misligheder, som jeg ikke betænker mig paa at betegne som en Stamplet paa vort offentlige Liv." Man bibeholdt disse Misligheder, sagde han, og hvorfor? Fordi man bibeholdt de gamle Stemmeretsregler fra først til sidst. Dengang duede de ikke, men nu siger den ærede Repræsentant i sit dissenterende Votum, at de har skaffet os et nok saa respektabelt Vælgerkorps. Om man nu idag gaar til en Udbvidelse af Stemmeretten — jeg tror det er rettest at bruge det Udtryk: Udbvidelse, almindelig Stemmeret er en Talemaade, naar man ikke har noget andet at sige — nuvel saa kan det hændes, at den ærede Repræsentant, naar nogle Aar er gaaet, ogsaa da vil finde: Ja, dette Vælgerkorps er sandelig ikke noget ilde Vælgerkorps. Jeg har den Tro, at han vil komme til at gjøre den samme Erfaring, som han har gjort i disse 14 Aar siden 1884 til Dato, og det saa meget mere som disse har været forbundne med de Misbrug, som han saa stærkt har paataalt, nemlig Myrmandsoverførelsen og Proforma-borgerstab osv. Saa siger den ærede Repræsentant videre i sit Votum, og han har gentaget det og videre indredet det her idag, at der kan ikke være nogen Trang til Stemmeret, fordi det af de Stemmerets-kvalificerede var nok saa mange, som ikke benyttet sig af den Anledning, de har, til at afgive sin Stemme. Ja, Meningerne kan være forskellige om den Ting. Det forekommer mig, at der er ret mange, som har benyttet sig af denne Anledning. Jeg gad vide, om der er mange Lande, som har saa mange Procent af sin Befolkning, der deltager i Valgene, som vort Land. Det er vist nok nok, om der er det, jeg tør ikke sige det, men det anses mangesteds for et godt Fremtidsbillede, om Procentantallet er adskilligt mindre. Her er saavidt jeg erindrer det har den ærede Repræsentant selv oplyst i sit Votum — 85 pCt. af de Stemmeberettigede indført i Mandtallet, og saa er der endvidere ikke mere end 10 pCt. som har undladt at møde, og af disse er der vel en hel Del fraværende fra Hjemmet, som ikke har haft Anledning til at komme med, saa jeg skulde mene, at disse Tal snarere drager i modsat Retning, end de er et Bevis for, hvad Repræsentanten har anført. Er Tilgangen til Stemmeretne saa stærk af dem, som nu har Stemmeret, kan det vel forudsættes, at der vil være Trang til Stemmeret blandt mange af de Mennesker, som nu ikke har Stemmeretskvalifikation. Saa har vi gjort op en Statistik, saa godt som det er muligt, — jeg siger, vi har gjort op, forsaavidt baade Flertal og Mindretal har haft disse Ting for sig, og vi har konfereret og fundet Tallene saa korrekte, som de for Dieblicket kan stilles; jeg tror ikke, det er let at stalle dem paalideligere. Det er bare en Ting, som jeg vil paapege ved Siden af det, som jeg tidligere har sagt, og det er, at der nok kan gaa

endel fra, nemlig de, som ikke kan siges at være bosatte i Landet, men vel opholder sig der. Loven skjælnes nemlig noksaa stærkt mellem Bosættelse og Ophold. Jeg tror ikke, det er ganske rigtigt, naar den ærede Repræsentant fra Fredrikshald sagde, at man maatte søge Garantien i Mandtalsførelsen. Det staar i Grundloven, at Stemmeretten er betinget af at være bosat i Landet og opholde sig der; men for at være bosat, saa er det vel ikke nok, at man med en Smule Løi har opholdt sig 2—3 Dage paa et Sted og 2—3 Dage paa et andet Sted, — at man f. Ex. har opholdt sig 2—3 Dage i en By og saa er reist til det nærliggende Landdistrikt osv. Det er vel ikke den Slags Ophold, man kalder Bosættelse. Hvis den ærede Repræsentant vilde skrive en Grundlovsfortolkning og behandle disse Spørgsmaal, saa tror jeg ikke, at han vilde komme til at fortolke det derhen; jeg er stærkt tilbøjelig til at tro, at han vilde komme til at anvende en anden Fortolkning, end den han har ladet os høre idag — og jeg mener med fuld Grund. Det kan nok være, at det vil se noget fastere ud, dersom man vælger et Forslag, hvor der staar „fast Bopæl“; men jeg gad vide, om det ikke i Virkeligheden er et og det samme. „Bosat“ forudsætter fast Bopæl; der menes ikke derved, at man med sine Giendele i en Kuffert eller Skæppe, eller hvad det kan være, vandrer fra Sted til Sted og søger Erhverv. Altsaa vil der fra det Tal, som er opført her, ogsaa komme til at fragaa endel saadanne Personer; jeg skal ikke nævne de Personer, som kalder sig Reisende, — der vil ogsaa blive endel andre Personer, som ikke kan blive indført i Mandtallet, fordi de ikke er bosat noget Sted. Jeg skal imidlertid ikke opholde mig saa meget ved, enten det er færre eller flere; jeg tror ikke, det er Hovedsagen, om der er nogle Tusen Stemmeberettigede mere eller mindre. Jeg kan for mit Vedkommende ikke betragte disse 175 000 Personer, som ikke er stemmeberettigede, som en fiendtlig Arme, — som en Flok, der staar færdige til at overfalde os paa enhver Kant; jeg kan slet ikke betragte den paa samme Maade, som en General maa betragte sin Modstanders Arme. Disse Folk er ikke vore Fiender. Jeg tror, at mange af dem endog er vore nære Slægtninge, og de er vistnok saa hæderlige Mænd, som nogen overhovedet kan blive; men Tingen er, at de har befattet sig med Gjøremaal, som har kastet lidet af sig. Det kan ligge i deres Evner eller Begavelse, at de ikke har taget sig noget andet til; men jeg vil sige, at det Arbejde, som de udfører, er et nyttigt Arbejde og et nødvendigt Arbejde, — ja, det Arbejde, som de udfører, kan mangen Gang være ligesaa nødvendigt som det Arbejde, som de Folk udfører, der tjener mange Penge. Jeg tror, at de Mænd, som arbejder ude paa Jorden eller som hugger Ved, naar de ernærer sig og sine, er ligesaa hæderlige som de Folk, der ved et Kup eller en Spekulation tjener 50 à 100 000 Kroner paa

en Dag. Det er derfor noksaa besynderligt at høre, at disse Folk, som nu staar udenfor, betragtes som noget Paf, som man maa se til at holde sig fra Livet; jeg kan aldrig være med paa det. Saa talte den ærede Repræsentant om, at Misnoien med Livets Forhold er størst i de Lande, hvor man har den almindelige Stemmeret, medens der i Lande med begrænjet Stemmeret findes lidet eller ingen Misnoie. I det disjenterende Botum er bl. a. nævnt Irland. Jeg kunde nærmest tro, at det er en Skrivefejl; det er noksaa bekendt, at i Irland er ikke Tilfredsheden synderlig stor. Men alligevel, hvad der egentlig er Hovedsagen, at der mangen Gang er Utilfredshed, uagtet man har givet disse Folk almindelig Stemmeret — det er netop, fordi man ved alle de andre Kanteler og Garantier har bestraet deres Indflydelse i den Grad, at deres Stemmeret er jevn-god med ingen. Derfor er der Misnoie; det er deri, Tingen ligger. Der siges i Minoritetens Botum, at der i Norge ikke med Føie kan tales om nogen nærværdig politisk Misforholdelse. Jeg ved ikke rigtig, hvordan denne Skjælden mellem „politisk“ og „økonomisk“ er at forstå. Forsaavidt der ved forholdsvis Tilfredshed med de politiske Forhold menes Tilfredshed med Forfatningen, at man ikke onsker at omstøde Grundloven, saa tror jeg nok, jeg kan være enig i, at der ikke er saa mange, som vil det, og det skriver sig fra den Omstændighed, at vor Forfatning giver Anvisning paa en rolig og solid Maade at faa forandret Grundloven paa, efterhvert som Tiden kræver det. Men naar den ærede Repræsentant fra Fredrikshald medgiver, at der kan være Misnoie med de økonomiske Forhold, saa mener jeg, at det kan have Indflydelse og bør have Indflydelse under de statsborgerlige Gjøremaal. Denne Forsamling har nemlig mange andre Ting at afgjøre end de egentlig politiske; den har ogsaa at afgjøre en Mængde Sager, som vistnok i stor Udstrækning vedrører de økonomiske Forhold. Naar da disse Folk, som ikke netop staar paa Hviden i Samfundet, gjerne vil udpege de Mænd, som de har mest Tillid til, og som de gjerne vil skal være deres Talsmænd i de Sager, som vedrører dem, saa synes jeg, det er en noksaa rimelig Fordring, en Fordring, som man ikke ret vel skulde nægte dem. Her er talt her idag, som om man vil tage Stemmeretten fra disse 225 000 og give den til de 175 000, som ikke har den. Nei, der er ikke Tale om det, men der er Tale om at tage disse med. Jeg tror ikke, at de 225 000 vil faa mindre Indflydelse, og de vil nok gjøre sin Indflydelse gjældende. Saa siger den ærede Repræsentant, at naar man skal tage disse Folk med, saa kommer man til at tage med Folk, som ikke har nogen selvstændig Opfatning, og det kan ofte blive noget nær et Træk, hvor en Mands Mening bøier hen i det Dreblik, han skal lægge sin Stemmededel i Urnen, disse Folk vil ikke have nogen

Mening om, hvorledes de skal stemme. Min Opfatning i saa Henseende er noget forskjellig fra den ærede Repræsentants. Jeg har altid bragt i Erfaring, at disse Folk, som gaar til Stemmeurnen, i temmelig stor Udstrækning har god Greie paa, hvorhen de vil gaa, med hvilket Parti de vil stemme. Det kan nok hende, at Erfaringerne kan være forskellige i saa Henseende, og der kan være Omstændigheder, som gjør, at man kan være tilbøjelig til at betragte disse Ting lidt anderledes, end de i Virkeligheden er. Jeg kan nemlig tænke mig, at en Vælger har været udsat for en meget paagaende Agitation af en meget paagaende Agitator, og at han saa for at blive frit dette Paahæng lader sig forlyde med, at han nok kommer til at stemme med hans Parti til syvende og sidst. Denne Mand noteres da, han sættes i Rubrik med disse Folk. Saa kommer han og lægger sin Stemmejæddel i Urnen, og han stemmer med det Parti, som hans Overbevisning og Følelser tilsiger ham, at han bør støtte. Naar saa Vedkommende ser Resultatet, saa siger han: Nei, dette er ikke efter min Beregning, dette er et rent Træf. Jeg kan tænke mig, at det kan gaa til paa den Maade — jeg ved det ikke, men jeg synes, det er en Forklaringsgrund. Saa sagde den ærede Repræsentant videre, at det under saadanne Omstændigheder kan blive mere Følelser og Instinkter, som gjør, at man stemmer til den eller den Kant. Følelser og Instinkter, — det er nu vanskeligt at sige noget om det; men jeg har nu den Mening, at Følelser og Instinkter kanste lede de menneskelige Handlinger i større Udstrækning, end man vil være ved. Det kan hende, at selv Mennesker med udviklet Dømmekraft og stor Reflektionsevne i sin Handlemaade, i sin Stilling til de forskjellige Sager lader sig lede af Følelser og Instinkter, det er kanste det, som mangen Gang i Grunden er det afgjørende; men Forskjellen er den, at naar lidet udviklede Personer, som ikke er vant til at gjøre Rede for sine Tanker i en hel Del Ord, har handlet efter Følelser og Instinkter, saa formaar han ikke at belægge sin Handlemaade med Argumenter, som synes plausible, noget, som den Mand, som har den fornødne Udvikling, kan gjøre, — saa det kan hende, at dette at lade sig lede af Følelser og Instinkter ikke er i den Grad farligt, som det ser ud til, og jeg tror, at det er mere almindeligt, end man vil være ved, det kan hende, at man først fælder Dommen og bagefter leverer Præmisserne. Saa ytrede den ærede Repræsentant, og han har forresten ogsaa slaaet noget paa det i sin Indstilling, at man som Sikkerhedsventil her i Landet skulde have Referendum efter schweizisk Mønster. Jeg ved ikke, i hvilken Udstrækning man anvender Referendum i Schweiz, jeg er ikke tilstrækkelig inde i disse Ting, men jeg gad dog vide, om det anvendes i stort andet end i Forfatnings-spørgsmaal, kanste i enkelte andre Spørgsmaal. Men skulde da Referendum være saa særdeles an-

vendelig i Forfatnings-spørgsmaal hertilands, hvor vor Grundlov foreskriver, at Forslag til Forandringer i Grundloven skal være fremsat 3 Aar før det kommer under Behandling? Forslaget skal udgives i Trykken, netop fordi det skal være tilgængeligt for Vælgerne, og naar man har valgt paa dette Program, saa skulde man bagefter nok engang spørge: vil dere virkelig have dette? Jeg tror ikke paa Nytten af dette. Forøvrigt er det et Spørgsmaal, om Referendum virkelig er forenlig med vor Grundlov saaledes som den er. Den siger i § 49, at Folket udøver den lovgivende Magt ved Stortinget. Jeg skal forresten ikke indlade mig videre paa den Ting. Al den Tale om Mangelsgaardslemmer og Tiggere o. s. v. vil jeg bare betragte som lidt Sauce paa Taleren. Jeg tror ikke, at vi egentlig skal behøve at besatte os større med den Ting. Jeg vil kun til Slutning saa Lov til at sige dette, at jeg haaber, Forsamlingen idag gaar til at vedtage et af de Forslag, som Komiteen har indstillet paa, selv om det ikke skulde blive det, som Komiteen fortrinsvis har indstillet paa. Meningerne om, hvad der kan være det bedste af disse Forslag, kan være forskellige, og jeg skal ikke gaa iredt med Nogen om den Ting, men, som sagt, jeg haaber, at Forsamlingen vil gaa til et af disse Forslag, som skaffer os, hvad vi i daglig Tale kalder almindelig Stemmeret.

Steffensen: Min Stilling til den foreliggende Sag fremgaar jo tilstrækkelig tydelig af Komite-minoritets Udtalelser, saa foraaavdt kunde det jo være ufornuddent for mig at forlange Ordet, men naar jeg alligevel har gjort det, saa er det ikke med den Tanke, at jeg skulde kunne fremkomme med noget egentlig Nyt eller noget Bidrag til at belyse Sagen fra hidtil upaaagtede Sider ved samme, men nærmest for at redegjøre for de Motiver, der for mig har været bestemmende for min Stilling til de af Komiteens Majoritet til Bisfald indstillede Forslag til Forandringer i den statsborgerlige Stemmeret. Det er af Komiteens Minoritet i den foreliggende Indstilling allerede fremholdt, og det er nævnt af Minoritetens Medlem Lagmand Stang idag, at en Statsforfatnings Opgave er saavidt muligt at tilvejebringe den bedst opnaaelige Statsstyrrelse. Er dette saa — og det kan vel vanskeligt bestrides — vil det Spørgsmaal strax reise sig, om den foreslaaede Udvikelse af Stemmeretten vil skaffe os en bedre og fuldkomnere Statsstyrrelse end den vi har — eller med andre Ord, om den vil lede til eller medføre større aandeligt og økonomisk Velvære, større almindelig Tilfredshed og roligere og tryggere Tilstande blandt Landets Indvaanere idetheletaget. Jeg tror det ikke. Tværtom. Jeg for min Del kan ikke godt forstaa, at der indensfor den Kreds af Landets Borgere, der nu er udestaaende fra Valgurnen, i nogen syn-derlig Udstrækning skulde forefindes Evner og Kræfter eller Dygtighed af den Bestaaffenhed, at de netop skulde kunne hjælpe til Opnaaelsen af de nævnte